

ЗМІСТ

О. В. Шугайлін. Володимир Ілліч Ленін і розробка філософських питань сучасного природознавства	3
В. С. Лугай. Про методи побудови природничих наук та деякі завдання філософії	12
К. О. Боброва. До питання про визначення смислу терміна «структура»	20
В. А. Любичанківський. До питання про формулювання закону збереження і перетворення форм матерії	27
В. О. Василенко. Поняття цінності у природознавстві	35
І. І. Доброскокін. Тодор Павлов про єдність філософії і природничих наук	42
І. М. Шорохов, В. С. Семерик. Фізична система і поняття середовища	50
Є. І. Дольницька. Філософське трактування співвідношення невизначеності.	62
В. І. Тичина. Значення законів матеріалістичної діалектики для розкриття природи світла	70
В. В. Кізіма. До питання про критерій виділення елементів і структури об'єктів	80
Я. І. Турченко, П. М. Федосєєв. Новий етап розвитку періодичного закону Д. І. Менделєєва	89
О. В. Скоморовська. До питання про природу математичних ізоморфізмів	104
О. І. Яценко. Про застосування категорії цілі у біологічних дослідженнях	110
О. І. Рибченко. Діалектико-матеріалістичне розуміння детермінації в онтогенезі рослин	119
Я. М. Савєнко. Діалектика росту і розвитку організму	129
В. С. Бойко. До питання методології моделювання функцій мозку	137

ФИЛОСОФСКИЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ, ВЫП. 15.

(на украинском языке)

Редактор В. Ф. Яновська

Художній редактор С. П. Духленко

Технічний редактор О. Д. Окопна

Коректор А. П. Протвина

Здано до набору 9.I 1969 р. БФ 08012. Зам. № 16. Вид. № 755. Тираж 550. Формат паперу 60×90^{1/16}. Фіз. друк. аркушів 9. Умовн.-друк. аркушів 9. Обл.-видавн. аркушів 9,34. Паперових аркушів 4,5. Підписано до друку 27.III 1969 р. Папір друкарський № 3.

Ціна 67 коп.

Видавництво Київського університету. Героїв революції, 4.

Т. П.—1969, поз. 85

Київська книжкова друкарня № 5 Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, Київ, Репіна, 4.

ЗМІСТ

О. З. Жмудський. Вступне слово	3
О. В. Шугайлін. Ленінська ідея про загальність відображення і загальна теорія систем	6
В. А. Любичанківський. Про проблематику філософських питань природознавства і місце ленінської теорії відображення в ній	17
І. З. Цехмістро. Про деякі нові обґрунтування ленінської ідеї загальності відображення у природі	27
Бржетіслав Файкус. До проблеми співвідношення категорій «відображення» і «взаємодія»	33
І. Д. Файнерман. Роль математичних досліджень природи	37
Б. В. Пясковський. Ленінська теорія відображення і ідея ізоморфізму в математиці	49
В. В. Романенко. Математика и проблема методу сучасної науки	56
І. Г. Вдовиченко. Проблема структури в теорії відображення	62
Л. М. Курчиков. Відображення з точки зору теорії інформації	76
В. Х. Арутюнов, Г. А. Гведашвілі, Ю. М. Змеєв. Деякі аспекти проблеми моделювання	82
С. Ю. Зак. Відображення і структура	88
С. В. Остапенко. Про системний підхід до теорії відображення	93
В. В. Кізіма. Еволюція фізики і діалектика як найбільш адекватна форма відображення дійсності	100
П. М. Румлянський. Про відображення на мікрорівні	106
В. М. Костев, Г. М. Піоро. Закономірності розвитку мислених моделей фізики при відображенні рівнів матерії	117
І. Л. Попандупуло. Взаємозв'язок фізичних теорій як відображення єдності предметної галузі фізики	119
В. О. Діденко. Відображення діалектики структурних властивостей простору-часу в космології	127
І. М. Шорохов. Генезис цілого і деякі закономірності процесу розвитку	134
Л. Л. Ткачук. Аналітико-синтетичний метод хімічного дослідження як відображення об'єктивної діалектики хімічної форми руху матерії	141
А. П. Патлатой. До питання про метод визначення специфіки біологічної форми руху	147
В. В. Гончаренко. Деякі аспекти висвітлення категорії «ціле»	153
О. І. Яценко, П. І. Гуцало. Гносеологічні корені заблуджень у біології	157
В. А. Федіпченко. Ленінська теорія відображення і деякі питання функціонування мозку	166
Г. Д. Дроздова. Відображення і генетична інформація	170
М. Жумаханов. До питання про утворення структур матеріальних об'єктів шляхом взаємодії внутрішнього і зовнішнього	178

ЗМІСТ

Г. К. Кравець. Науковий подвиг Чарлза Дарвіна (до 110-річчя публікації «Походження видів»)	3
К. К. Кошовий, І. Г. Кошова. В. І. Ленін і психофізіологічна проблема	12
В. А. Федінченко. Філософське значення спадщини Чарлза Дарвіна	26
Н. В. Ківенко. Структура організму як відображення структури середовища	34
В. Д. Будков. Генезис понять «генотип» і «фенотип»	39
В. М. Костев. Деякі філософські аспекти квазікласичного напрямку фізики високих енергій	46
В. В. Романенко. До філософського обґрунтування математичного конструктивізму	52
Г. І. Семенець. Р. Декарт і проблеми обґрунтування геометрії	58
П. А. Долинський. Про об'єктивний зміст понять нрисної геометрії та її ролі в пізнанні	65
С. О. Васильєв. Про розмежування логіко-математичних та емпіричних наук	70
В. Ф. Шевцов. Про місце і характер споглядання в математиці	78
Р. А. Лисов, С. П. Маченюк. Філософські неспроможності матеріалізму природодослідників до виходу книги В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм»	84
О. В. Шугайлія. Методологічне значення «Капіталу» К. Маркса для викладу діалектичної логіки	89
І. Л. Попандопуло. Методологічна роль категорій структури при побудові теорій елементарних частинок	100
О. О. Гаца, В. К. Міхно. Класифікація систематичних утворень	104
В. В. Кізіма. Про постановку проблем виділення елементів і структури об'єктів	111
Г. М. Піоро, В. М. Костев. Розумова модель як особлива форма відображення дійсності	116
В. С. Мулява. В. І. Ленін про взаємозв'язок фізики з технікою і сучасна науково-технічна революція	123
В. О. Діденко. Значення просторово-часових уявлень для розвитку сучасної космології	129
С. С. Теслюк. Ідея матеріальності в електродинаміці Фарадея — Максвелла	135
М. Жумаханов. До питання про структурні рівні біосистем	139

ЗМІСТ

О. З. Жмудський. Ідеї Леніна в природознавстві живуть і перемагають	3
О. В. Шугайлін. В. І. Ленін про процес пізнання і боротьбу проти позитивізму	6
А. Л. Наумов. В. І. Ленін і деякі питання сучасної механіки і фізики	16
В. А. Любичанківський. Деякі питання діалектико-матеріалістичного принципу критики ідеалізму в сучасному природознавстві	28
П. П. Чолпан. Діалектико-матеріалістична суть причинності в фізиці	35
А. М. Петрусенко, С. С. Теслюк. В. І. Ленін про перспективи розвитку поняття матерії	42
Б. В. Пясковський. В. І. Ленін про значення матеріалістичних традицій для розвитку сучасного природознавства	46
В. Х. Арутюнов. Марксистсько-ленінське вчення про можливість і дійсність та проблема прогнозування у фізиці	54
В. М. Костев. Методологічне значення гносеологічних висновків В. І. Леніна для сучасної фізики	61
І. Л. Попандопуло. Ленінська концепція про невичерпність матерії і її методологічна роль для новітньої фізики	67
О. О. Бандура. Про наукову абстракцію та її роль у фізиці	70
В. Д. Будков. Еволюція поняття «хромосома»	74
О. Г. Гаврюк. Діалектика елементарного та складного у фізиці мікросвіту в світлі ленінської теорії відображення	78
І. Я. Кривенко, С. О. Решетняк, І. М. Шорохов. Деякі аспекти взаємозв'язку проблем філософії та сучасної фізики	86
Н. В. Ківенко. До питання про взаємозв'язок відображення і руху	92
М. І. Сичов. Проблема суб'єкта — об'єкта і стиль мислення сучасної фізики	101
О. В. Котова. Деякі загальні закономірності пізнання енергетичних та інформаційних законів	106
Г. Г. Шевченко. Специфіка і структура методу моделювання	109
В. Ф. Шевцов. Про гносеологічні передумови перетворення математики в дедуктивну науку	113
В. В. Романенко. В. І. Ленін про евристичний характер математики	118
С. І. Чурюмов. Проблема протиріччя в технічних науках	121
В. С. Мулява. В. І. Ленін про зв'язок техніки з природознавством і проблема місця та функцій людини у виробництві	125

В. О. Діденко. Космологічне моделювання як момент суперечності теоретичного пізнання	128
С. П. Марценюк. Ленінський принцип партійності філософії і його значення для розвитку природознавства	133
А. В. Місуно. В. І. Ленін про роль природознавства у формуванні ідейної спрямованості особи	138
В. В. Кізіма. Спрямованість якісного переходу — одне з питань марксистсько-ленінської філософії	142
А. М. Голуб. Ленінська теорія відображення і хімічна наука	145
Н. Т. Костюк. В. І. Ленін про загальність методологічних основ кризи в фізиці та біології на рубежі XIX—XX ст.	150
В. П. Ключников. Ленінський принцип відмежування філософсько-ідеалістичної інтерпретації від об'єктивного змісту наукових теорій	158
О. П. Корнєєв. Ленін і охорона природи	167
В. А. Федінченко. До питання про єдність соціальної і фізіологічної обумовленості мислення	172
М. Жумаханов. Ленінський принцип конкретності розгляду і деякі особливості дослідження категорій «внутрішнє» і «зовнішнє»	175
В. О. Дорошкєвич. Ідеї В. І. Леніна і теоретико-пізнавальні проблеми сучасної фізики	180
А. І. Костарьов. Чи можливе перетворення частинок матерії в її античастинки?	184
Е. П. Семенюк. Про однозначність розуміння інформації у науковому пізнанні	191
Л. Л. Ткачук. До питання про зростаючу роль синтетичних методів у сучасній хімії	199
Н. Я. Іванова. Ленінський принцип партійності і соціальний аналіз природознавства	206
В. О. Чумак. Перетворення історичного в логічне як основа визначення вихідної «клітинки» в природничих науках	213
П. М. Румлянський. Деякі питання вчення про структуру	220

ЗМІСТ

А. М. Петрусенко, С. С. Теслюк. Ф. Енгельс і ідея матеріальності в квантовій механіці	3
Б. В. Пясковський. Ф. Енгельс і математика	8
В. В. Бородкін. Розвиток Ф. Енгельсом закону переходу кількісних змін в якісні	18
Н. Я. Іванова. Ф. Енгельс і проблема науки як продуктивної сили суспільства	25
Л. П. Булат, Г. М. Логвинов, В. А. Любичанківський. Ентропійно-інформаційний підхід до поняття часу	32
В. А. Ганов. Про деякі суспільні функції науки	38
І. Л. Попандопуло. Ідея розвитку лапласівського детермінізму в сучасній фізиці	47
В. П. Капитон. Еволюція категорій сутності і явища у фізиці (від класичної фізики до сучасної)	53
М. О. Улановська, Ю. М. Фелікс. До питання про логічний аналіз розвитку деяких математичних понять	64
В. В. Вербовський, Е. Г. Крайній. Деякі методологічні питання сучасної космогонії	72
М. Г. Кириченко. Про пошук нових предметних областей як об'єктів наукового дослідження	80
В. Г. Попов. Причинність і доцільність в живій природі	85
М. О. Булатов. Обґрунтування диференціального числення в «науці логіки» Гегеля	95
В. Ф. Шевцов. Гегель і математика	106
В. М. Костев, Г. М. Піоро. Гегель і логіко-методологічні проблеми фізики	113
Ю. Й. Зуєв, В. Ф. Музиченко. Категорії «частина», «ціле» та процедура розчленування	119
Т. М. Кук. Про гравітаційну та інертну маси	124
О. І. Рибченко. Роль суперечностей у розмноженні та цитоембріологічних процесах у рослин	130

ЗМІСТ

Г. Г. Вдовиченко. Методологічне значення системно-структурних досліджень для сучасного природознавства	3
С. Є. Зак. Структура об'єкта і закони діалектики	13
В. В. Бородин. Системний метод і проблема якості в сучасному природознавстві	19
В. Ф. Музиченко. До проблеми систематизації деяких фундаментальних категорій теорії відображення	24
В. М. Костюк. Проблема аналітичності у природознавстві та логіці зору	32
В. І. Богданович. Про поняття «множина» з системної точки зору	41
Б. В. Плеський. Чи існує структурна різниця між емпіричним і теоретичним знанням?	46
А. І. Уйомов, Г. Я. Портнов. Системні параметри та фізичні величини	51
Ю. Ф. Сафонов. Про деякі передумови системного підходу до проблеми єдності фізичних теорій	58
А. Ю. Цофнас. Про характер філософського та фізичного релятивізму	64
Г. О. Полікарпов. Взаємозв'язок простору й часу як структурна проблема	70
Л. М. Терентьева. До аналізу структури фізичного закону	79
С. В. Остапенко. Системний аналіз предмета космології	84
М. Г. Фойгель. Деякі аспекти структури та інтерпретації поняття «квазічастинка»	87
Д. І. Пеннер, Я. Б. Дубошинський. Про самоорганізуючі системи в неорганічній природі	92
Л. М. Курчиков. Теорія інформації як метод пізнання складних систем	98
В. Ф. Макаров. Становлення системного підходу (на матеріалах історії техніки)	104
С. О. Молоков. До питання про методичне значення теорії хімічної будови	109
Ю. А. Осташов. Про системний підхід до визначення сутності життя	113
В. А. Дьяков. Системне моделювання в біоценології	119

ЗМІСТ

Н. П. Депенчук. Про деякі тенденції теоретизації біології . . .	3
Н. Н. Гончаренко. Проблема безперервного і неперервного в теорії еволюції Ч. Дарвіна . . .	9
І. В. Огородник. Питання методології в працях українських фізіологів кінця ХІХ—початку ХХ століття . . .	20
М. В. Суровий, Ю. А. Осташов. Проблема взаємовідношення організму й середовища в аспекті сучасних системних уявлень . . .	29
О. Г. Приймак. Філософський аспект проблеми взаємозв'язку структури і функції в організмі . . .	35
В. Г. Попов. Причинно-наслідкові відношення внутрішнього і зовнішнього в біології та медицині . . .	41
М. П. Горяч. До питання про становлення і розвиток ноосфери . . .	50
Г. О. Гуменюк. Ідея матеріальності в теоріях генетики . . .	56
В. В. Вельков. Еволюція живої матерії як самоорганізація біологічних систем . . .	63
П. Бобровський. Діалектика взаємозв'язку структурних рівнів живої матерії . . .	69
М. А. Проценко. Деякі питання співвідношення внутрішнього і зовнішнього в живій природі . . .	75
В. У. Чепелев. Проміжні форми у розвитку рослинних організмів як вираз дискретності і неперервності . . .	83
В. З. Цехмістро. До питання про єдність світу . . .	90
М. І. Проскура. Про деякі моменти діалектики абсолютного та відносного в філософії та природознавстві . . .	97
Б. В. Пяковський. Про математичні праці М. О. Морозова та їх філософське значення . . .	104
М. Г. Цвелих. Роль моделей у фізиці . . .	111
Т. М. Кук. До питання про закон збереження маси . . .	121

ЗМІСТ

Г. Г. Вдовиченко. Інформація як компонент структури і відображення	3
А. Д. Урсул. Ідея В. І. Леніна про загальність відображення і сучасна наука	14
Г. П. Дішкант, Р. М. Ахматова, Н. А. Ярошенко. Мова як засіб наукового пізнання	23
В. М. Свінцицький. Структура адаптивної поведінки в світлі біології активності	30
М. Янков. Ленінська теорія відображення і моделювання	36
М. І. Шкутько. До питання про інформаційну дію людини на навколишній світ	47
Г. Г. Шевченко. Моделювання процесів створення гносеологічних образів	54
С. В. Остапенко. Загальна теорія системи і кібернетика	61
Г. І. Горак. Єдина природа наукового відображення — основа зближення соціології та кібернетики	67
О. В. Котова. Пізнавальна роль принципу єдності симетрії і асиметрії	77
М. І. Кованцов. Теорія пізнання і математика	89
Г. І. Петровський. Гносеологічний аспект математичної імовірності	95
І. С. Семенов. Про один аспект проблеми абстракцій в математичній логіці	101
І. М. Волошко. Інтерпретація й інтуїція	107
В. Ф. Шевцов. Про деякі гносеологічні риси аксіоматики	115
Л. М. Курчиков. Теоретико-інформаційний підхід до невизначеності як властивості складних систем	122
Б. В. Пясковський. Деякі гносеологічні питання кібернетики	131

ЗМІСТ

М. П. Мостепаненко. Природа часу і статус часового становлення	3
М. Б. Вільницький. Ф. Енгельс про простір і час та сучасні визначення категорій «простір» і «час»	12
І. З. Цехмістро. До питання про зміст поняття протяжності	24
А. Є. Ковальчук. Про місце спостерігача в квантовомеханічному описові	29
Р. В. Половін. Діалектика випадковості	37
Г. С. Раздимаха. Відображення кризи фізики в космогонії	44
М. П. Мельниченко. Цілісність матеріальних систем і структура їх якісних перетворень	52
М. А. Єрмоловський. До питання про співвідношення теорії і моделі в науковому пізнанні	63
В. М. Лисенко. Принципи класифікації видів причинного зв'язку	68
Л. В. Озадовська. До питання про співвідношення об'єктивного і суб'єктивного в фізичному знанні	74
В. Л. Храмова. Про практичну опосередкованість генезису теоретичної системи в релятивістській фізиці	83
В. В. Шкода. Про обмеження різноманітності в пізнанні	90
В. С. Полікарпов. Відношення між математикою та фізикою	96
В. М. Толстов. С. І. Вавілов про роль математики у фізичних дослідженнях	104
В. П. Гриценко. До критики поглядів Е. Маха на співвідношення природничих та філософських знань	109
С. С. Теслюк. До питання про принцип взаємозв'язку речовини, поля й антиречовини в квантовій електродинаміці	117

ЗМІСТ

А. І. Уйомов, В. А. Дяков. Методи спрощення в біологічних системах.	3
К. М. Леутський. На межі наук. Про співвідношення біологічного, хімічного і фізичного в біохімічних процесах	16
І. З. Цехмістро. Зміст та методологічне значення поняття дії в фізиці	20
О. І. Дольницька, В. І. Лепін про матеріалістичне тлумачення категорії причинності	25
М. П. Мельниченко. Деякі аспекти методології біологічного дослідження	32
В. В. Бажан. Суть проблеми реальності в методології природознавства	41
А. Ю. Цофнас. Модифікації принципу релятивізму залежно від онтологічних передумов	48
С. В. Остапенко. Логічна структура концепцій реальності	56
В. В. Зотов, Г. Г. Чемересюк. Системний підхід до вивчення деяких проблем експериментальної фізики	61
С. М. Вовк. До питання про ґносеологічну оцінку методів математичного планування експерименту	67
В. К. Полянський, Л. В. Ковальський. До деяких питань методології сучасної оптики	75
С. К. Кадепюк. До природи окремих видів наукової інтуїції	88
П. М. Румлянський. Методологічна роль принципу простоти в оцінці структурних моделей мікрочастинок	92
М. І. Блецкан. Про природу математичних абстракцій	98
І. С. Семенов. До питання про недемонстративні умовиводи у системі емпіричного знання	104
Г. О. Полікарпов. Інваріантне й абсолютне	115
Т. І. Тульчинська. Методологічні особливості розуміння структури в сучасній біології	121
В. М. Кругляк. Роль теоретичної механіки у формуванні матеріалістичного світогляду у студентів	127
В. О. Дорошкевич. До питання про деякі риси методології сучасного фізичного пізнання	132

ЗМІСТ

Ю. І. Зуєв, В. В. Бородкін. Спостереження як система.	3
О. Ф. Погорелов. Системний підхід до аналізу процесу генезису.	10
С. А. Молоков. Розвиток поняття простоти і концепція М. Бунге.	16
А. Ю. Цофнас. Форми відносності й оцінка ступеня загальності системного дослідження	22
І. Ю. Кулаков. Ньютонівська механіка з точки зору загальної теорії гомогенних систем	28
Й. З. Фішер, М. П. Коваленко, Г. О. Полікарпов. Сучасні методологічні питання статистичної фізики	40
А. І. Уйомов. Спрощувальні властивості відношень і міри простоти систем	49
Г. Я. Портнов, І. Н. Сараєва. Кореляційні та логічні зв'язки між системними параметрами	63
Г. М. Бритавський. Про один метод класифікації систем.	70
В. І. Богданович. Про одну з формальних інтерпретацій загальної теорії систем	77
І. В. Дмитревська. Інформаційна цінність описових текстів.	82
Л. М. Сумарокова. Семіотичні системи та проблема їх складності.	90
В. М. Костюк. Фактичні речення і відношення підтвердження	97
Л. В. Можегова. Деякі характеристики систем пропозиційного числення	105
Л. М. Фалін. Логічний аналіз способу зв'язку понять.	112
О. К. Зубанов. Різноманітність імплікацій і проблема їх систематизації	118
Т. Д. Пікашова. До проблеми становлення системно-структурного методу в біології	123
П. І. Ковальов. До проблеми аксіоматичної побудови системного опису	128
Бібліографія з загальної теорії систем	132

ЗМІСТ

В. В. Бородкін, В. Ф. Музиченко. До питання про відношення кількості і якості в межах міри в світлі даних сучасної науки	3
І. С. Свистун. До питання про основну внутрішню суперечність живої природи	10
Т. Д. Пікашова. Проблема доцільності в концепції неовіталізму	15
А. М. Маковецький, Л. Г. Приходько. Деякі філософські проблеми взаємодії людини і природи	22
М. П. Горяч. Марксистсько-ленінська філософія про формування відношення людини до природи	29
М. А. Маковський. Значення екологічних умов для розвитку сприймання тварин	35
М. І. Блецкан. До питання про діалектику і методологічну роль категоріального апарату науки	42
І. С. Семенов. Логічні елементи емпіричних узагальнень	48
П. П. Чолпан. Матеріалістична діалектика — науковий метод пізнання в сучасній фізиці	54
В. М. Свириденко. Проблема методу в науковій творчості	63
Д. К. Максвелла	63
Л. В. Кованцова. Математичні аксіоми та їх роль у науці і практиці	73
В. П. Капітон. В. І. Ленін і деякі питання пізнання сутності матеріальних об'єктів у сучасній фізиці	79
Т. Ф. Герасименко. Другий закон термодинаміки і його філософське значення	85
В. М. Костев. Про методологічне значення мисленого моделювання в сучасній фізиці	92
В. М. Лисенко. Смысл понятия «уповільнення часу» і принцип причинності	99
О. О. Бандура. До критики гносеологічних основ інструменталістського розуміння фізичної теорії у філософії США	105
Н. М. Дячкова. Сутність і тенденції сучасної науково-технічної революції	112

0006-87603

Master Neg #

ЗМІСТ

Передмова	3
Н. Т. Костюк. Зв'язок філософії з природознавством в його відношенні до предмета марксистської філософії	5
Г. Г. Вдовиченко. Дальше зміцнення взаємозв'язку марксистсько-ленінської філософії та природознавства — основа вирішення проблеми з'єднання науки з виробництвом	22
П. С. Дишлевий, Ю. М. Ломсадзе, А. І. Уйюмов. Критика Ф. Енгельсом натурфілософського підходу до природничих наук	31
В. В. Бажан, О. М. Кравченко, М. М. Роженко. Філософські питання фізики і філософія	47
В. І. Колодяжний. Альтернативні та синтетичні тенденції у розвитку сучасної біології	53
Ю. Ф. Бухалов. Про роль діалектичного матеріалізму в розвитку природознавства	60
М. Ф. Мельниченко. Конкретизація і розвиток категорій діалектики на основі досягнень сучасного природничонаукового знання — найважливіший аспект взаємозв'язку філософії і природознавства	66
В. А. Любичанківський. Про значення конкретних наук для розвитку філософії марксизму-ленізму	74
В. А. Федінченко, О. О. Лисицина. Про деякі особливості становлення змісту філософських категорій на сучасному етапі розвитку науки	83
Б. В. Пясковський. Про специфіку взаємозв'язку математики і філософії	89
В. М. Ніколко. До аналізу структури філософських проблем сучасної фізики	95
В. Л. Храмова. Матеріалістична діалектика та гносеологічні закономірності переходу від емпіричного до теоретичного в релятивістській фізиці	101
М. М. Сидоренко. Про значення філософського знання у розвитку біології	109
Л. В. Озадовська. До питання про роль філософських категорій у фізичному знанні	115
А. О. Іванищенко. Про специфіку та єдність філософського і конкретно-наукового пізнання	121
К. Г. Гавриш. Про значення філософських проблем природознавства для матеріалістичної діалектики	130
В. М. Стасишин. Філософський аналіз деяких тенденцій розвитку наукового пізнання	135